

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget

Vår ref.: 152.13
Deres Ref.:
Dato: 8. mai 2013

Innspill fra Teknologirådet til Meld. St. 29 «Morgendagens omsorg»

Meldingen tar grundig for seg velferdsteknologi som en ny ressurs (kapittel 7) og innovasjon i omsorgsfeltet (kapittel 8). Riktig brukt vil velferdsteknologi gi flere mennesker mulighet til å mestre eget liv og helse og bidra til at flere kan bo trygt hjemme. Norge har god infrastruktur, velorganiserte tjenester og relativt høy teknologi blant eldre, pårørende og ansatte i PLO-tjenesten, og kan dermed ha store muligheter for innovasjon.

For å utnytte det mulighetsrommet som velferdsteknologien gir, vil Regjeringen prioritere utvikling av trygghetspakker, som først ble foreslått av Teknologirådet i rapporten *Fremtidens alderdom og ny teknologi* (2009). Videre vil regjeringen etablere åpne standarder samt bidra til kunnskapsgenerering og -spredning ved å styrke regionale sentre for omsorgsforskning og InnoMed.

Det er kommunene som skal være den aktive part i utviklingsarbeidet, mens staten er tiltenkt en mer passiv rolle som tilrettelegger for tekniske og juridiske rammebetingelser samt kompetansebygging.

Meldingen mangler etter Teknologirådets mening statlige incentiver og virkemidler for å utvikle og spre innovative velferdsløsninger. Uten slike virkemidler vil vi i all hovedsak få en for langsom utvikling fra dagens situasjon, og dermed ikke klare å ta i bruk handlingsrommet.

Gi incentiver til foregangskommuner

KS og Sykepleieforbundet har dokumentert at velferdsteknologi i dag brukes i svært liten grad norske kommuner. Dette handler ikke bare om kompetanse og standardisering.

De kommunene som er tidlig ute vil ha større oppstartskostnader og risiko for feilinvesteringer.

Samtidig vil en del av gevinsten ved bruk av hjemmebasert omsorgsteknologi kunne realiseres i statlig sektor, for eksempel ved redusert antall liggedøgn på sykehus eller hjemmebaserte konsultasjoner. Videre vil nødetatene kunne få gevinst ved færre og enklere leteaksjoner ved bruk av springstjenester for demente.

I en slik situasjon er det viktig at staten går inn og bidrar i utviklingsfasen for å gi incentiver og redusere risikoen for kommunene. Det er nettopp dette som har gjort Skottland til et foregangsland.

Skottland investerte i overkant av 20 millioner pund i programmet "National Telecare Development Programme i 2006-2011». Omtrent 44. 000 personer mottok velferdsteknologiske tjenester i denne perioden. Beregninger viser gevinster på over 78 millioner pund, primært ved reduksjon i døgn på institusjon.

Skottene er nå i gang planen *A National Telehealth and Telecare Delivery Plan for Scotland to 2015*. Målsettingene er å øke velferd og livskvalitet, forbedre bærekraften i helse- og omsorgstjenestene og å øke den økonomiske veksten i Skottland.

Teknologirådet mener at regjeringen bør opprette en egen investeringsstøtte for å fremme bruk av hjemmebasert omsorgsteknologi i kommunenes pleie- og omsorgsarbeid. Samtidig må regjeringen kunne kreve at kommunene enkeltvis eller i samarbeid etablerer et system for å håndtere alarmer og sørge for at de blir behandlet av de rette vedkommende.

Regjeringen bør også vurdere enkle tilskuddsordninger eller skattefradrag for innkjøp av omsorgsteknologiløsninger og -tjenester for privatpersoner. Terskelen for å få tilskudd/fradrag bør være lav, slik den er i Skottland. Man bør oppfordres til å venne seg til å bruke slike løsninger før man for alvor trenger dem.

Virkemidler for gevinstrealisering

For hurtigere å kunne ta ut gevinsten ved velferdsteknologiske løsninger på nasjonalt plan, kan det være hensiktsmessig at staten etablerer virkemidler for å skalere opp lovende løsninger.

Danmark har lang erfaring med utprøving av velferdsteknologiske løsninger. I forlengelse av Fonden for Velfærdsteknologi, har den danske regjeringen nå satt av 80 millioner danske kroner for å sette fart i utbredelse av velferdsteknologi.

Dette programmet støtter først og fremst tverrsektorielle initiativer. Kravet er at det skal være en samlet samfunnsøkonomisk business-case, på tvers av sektorer og uten tap av kvalitet i den kliniske utførelsen.

Trygghetspakken bør være teknologinøytral

Regjeringen ser på trygghetspakken som en videreutvikling av trygghetsalarmen (kap 7.3). Dette er en unødvendig avgrensning som kan hemme innovasjon.

Trygghetspakken bør være teknologinøytral, der hovedpoenget må være å tilby teknologibaserte løsninger som gjør det mulig for brukerne å bo trygt hjemme. I en tid med rask utvikling av telekom (f eks 4G) og mobilt internett, bør en norsk trygghetspakke være åpen for de til enhver tid beste løsningene, så lenge de møter krav til standarder. Eksempelvis kan trygghetspakken like gjerne knyttes opp mot smart-telefonen eller nettbrett, slik det gjøres i Stavanger-regionen.

De fleste hjem er i ferd med å skaffe seg nettbrett (36%) og smart-telefon (68 %). I lys av de mulighetene som er knyttet til mobil velferdsteknologi (alarm som app, telemedisin, styring av smarthus, videosamtale, mm), savner vi en diskusjon om brukerne skal stille eget utstyr til disposisjon for hjemmebaserte tjenester, slik det i dag gjøres med støvsugere og vaskemaskiner.